

زنان موفق در ایران و جهان

نویسنده

فائزه صباحی نیا

www.ketab.ir

سرشناسه	صباحی‌نیا، فائزه ۱۳۶۴
عنوان و نام پدیدآور	زنان موفق در ایران و جهان / فائزه صباحی‌نیا.
مشخصات نشر	تهران: توسعه دانش، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	۴۰۰ ص
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۸۷۷۶-۱۸-۵
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
یادداشت	کتابنامه.
موضوع	زنان - سرگذشتنامه
موضوع	Women -- Biography
موضوع	زنان ایرانی - سرگذشتنامه
موضوع	Women, Iranian -- Biography
رده بندی کنگره	CT۳۲۰۲
رده بندی دیویی	۹۲۰/۷۲
کتابشناسی ملی	۸۴۸۳۰۳۷

www.ketab.ir

نام کتاب • زنان موفق در ایران و جهان

مولف • فائزه صباحی نیا

ناشر • توسعه دانش

نوبت چاپ • اول، ۱۴۰۰

صفحه آرایي • فائزه صباحی نیا

طرح جلد • فائزه صباحی نیا

چاپ/صحافی • توسعه دانش

شمارگان • ۱۰۰۰ جلد

قیمت • ۱۲۰۰۰۰ تومان

نشانی: تهران، میدان انقلاب، خیابان انقلاب، بین اردیبهشت و ۱۲ فروردین، پاساژ اندیشه، طبقه همکف

ایمیل: sabahi_64@yahoo.com

تلفن: ۶۶۴۱۵۴۵۹-۶۶۴۱۴۵۶۰

فهرست:

۲۷.....	زنان در شاهنامه.....
۲۸.....	مقدمه.....
۳۱.....	زنان فرهیخته ایران زمین از دیرباز تا کنون.....
۳۲.....	مقدمه.....
۳۲.....	۱- آتوسا.....
۳۳.....	۲- افراین.....
۳۳.....	۳- پوران دخت.....
۳۳.....	۴- فرخ رو.....
۳۴.....	۵- آرتمیس.....
۳۴.....	۶- بانو ورتا.....
۳۵.....	۷- یوتاب.....
۳۵.....	۸- آذر آناهید.....
۳۵.....	۹- پرین.....
۳۵.....	۱۰- زربانو.....
۳۵.....	۱۱- کاساندان.....
۳۶.....	۱۲- کتابون.....
۳۶.....	۱۳- هما.....
۳۶.....	۱۴- آرمیدخت.....
۳۶.....	۱۵- آریانس.....
۳۶.....	۱۶- گردیه.....
۳۷.....	۱۷- هلاله.....
۳۷.....	۱۸- ماندان.....
۳۷.....	۱۹- سیده ملکه خاتون.....

۲۰-	رکسان یا رکسانا.....	۳۸
۲۱-	پانته‌آ.....	۳۸
۲۲-	آرتا.....	۳۸
۲۳-	ملافضه کتاب.....	۳۸
۲۴-	رابعه قزدارى.....	۳۸
۲۵-	منیژه گنجوى.....	۳۹
۲۶-	فخر السلطنه فروهر.....	۳۹
۲۷-	دکتر مهرانگیز منوچهریان.....	۳۹
۲۸-	صدیقه دولت آبادی.....	۳۹
۲۹-	روشنک نوع دوست.....	۳۹
۳۰-	سیمین دانشور.....	۴۰
۳۱-	بدرالملوک بامداد.....	۴۰
۳۲-	گلبدن بیگم.....	۴۰
۳۳-	بدرالوجى.....	۴۰
۳۴-	مهرتاج رخشان.....	۴۱
۳۵-	ام الفضائل علویه هاشمیه اصفهانی.....	۴۱
۳۶-	شاه بیگم ملقب به ضیاءالسلطنه.....	۴۱
۳۷-	هاشمیه.....	۴۱
۳۸-	ساره خاتون.....	۴۱
۳۹-	سرور مهکامه.....	۴۱
۴۰-	جهان ملک خاتون.....	۴۲
۴۱-	بی بی خانم استرآبادی.....	۴۲
۴۲-	افضل وزیرى.....	۴۲
۴۳-	شهلا لاهیجی.....	۴۲

۴۴	بیجه منجمه.....
۴۳	۴۵- طاهره (طایره).....
۴۳	۴۶- اعظم سپهر خادم.....
۴۳	۴۷- مهر النساء.....
۴۳	۴۸- منیر مهران (اصفیا).....
۴۴	۴۸- ربابه الهی.....
۴۴	۴۹- طلعت بزاری.....
۴۴	۵۰- نصرت امین اصفهانی.....
۴۴	۵۱- سیمین بیبهانی.....
۴۴	۵۲- بدری تندری (فانی).....
۴۵	۵۳- زندخت شیرازی.....
۴۵	۵۴- زینب شهده.....
۴۵	۵۵- اشرف الملوک (فخرالدوله).....
۴۵	۵۶- تاج السلطنه دختر ناصرالدین شاه قاجار.....
۴۶	۵۷- بیگم دختر هاتف، متخلص به رشحه.....
۴۷	شجاع ترین زنان تاریخ.....
۴۸	مقدمه.....
۴۸	۱. جین دو کلیسون.....
۴۹	۲. رانی لاکشمی بای.....
۴۹	۳. چینگ شی.....
۵۰	۴. سوفی ژرمن.....
۵۰	۵. لیودمیلا یاولچنکو.....
۵۰	۶. ویرجینیا هال.....
۵۱	۷. نانسی ویک.....

۵۱.....	۸. ماریا اوکتیایرسکایا.....
۵۲.....	۹. خوتولون.....
۵۳.....	اولین زنان در عرصه های مختلف.....
۵۴.....	مقدمه.....
۵۴.....	۱. کلارا آبکار، نخستین زن مینیاتوربست ایران ۱۳۷۵-۱۳۰۲.....
۵۴.....	۲. صفرا آزرمی، نخستین پزشک آسیب شناس (تولد: ۱۲۹۳).....
۵۵.....	۳. طوبی آزموده، موسس اولین دبیرستان ملی دخترانه ۱۳۱۵-۱۲۵۷.....
۵۵.....	۴. آصفه آصفی، موسس انجمن اولیا و مربیان (تولد: ۱۳۰۴).....
۵۵.....	۵. ساتو(پری) آقابابایف، تحصیلات آکادمیک آواز (تولد: ۱۲۰۸).....
۵۵.....	۶. لیلی (ایمن) آهی، اولین زن عضو شورای عالی فرهنگ (تولد: ۱۳۰۸).....
۵۶.....	۷. معصومه (نیلوفر) ابتکار، معاون رئیس جمهور (تولد: ۱۳۳۹).....
۵۶.....	۸. فاطمه اذانی، نخستین سرپرست کلانتری (تولد: ۱۳۳۲).....
۵۶.....	۹. ظفر دخت اردلان، اولین نماینده ایران در کمیسیون وضعیت زنان سازمان ملل.....
۵۶.....	۱۰. مرضیه ارفعی، نخستین سرتیپ زن (تولد: ۱۲۸۰).....
۵۷.....	۱۱. انیک استپانیان، نخستین دندانپزشک.....
۵۷.....	۱۲. زابل استپانیان بارتو، نخستین تلگرافچی.....
۵۷.....	۱۳. بی بی فاطمه استرآبادی، نخستین زن طنزنویس (تولد: ۱۲۷۴ قمری).....
۵۷.....	۱۴. محترم اسکندری، نخستین زن شورشی (۱۳۰۲-۱۲۷۴).....
۵۷.....	۱۵. پروین اعتصامی، نخستین کتابدار ۱۳۲۰-۱۲۸۵.....
۵۸.....	۱۶. ویولت امیرجلالی، اولین متخصص پزشکی هسته ای (تولد ۱۳۴۴).....
۵۸.....	۱۷. زینب امین، نخستین سخنران معترض.....
۵۸.....	۱۸. مهین افشار، نخستین تاجر.....
۵۸.....	۱۹. نصرت امین، نخستین زن مجتهد ۱۳۳۶-۱۲۶۵.....
۵۸.....	۲۰. آذر اندامی، تنها زن ایرانی که نامش بر کره زهره ثبت شد ۱۳۶۳-۱۳۰۵.....

۲۱. نادره انور، نخستین عکاس آکادمیک ۱۳۶۱-۱۳۱۱..... ۵۹
۲۲. انوشه انصاری، نخستین ایرانی در فضا (تولد: ۱۳۴۶)..... ۵۹
۲۳. لیلی اوپال، نخستین زن میادین ورزشی (تولد: ۱۳۰۹)..... ۵۹
۲۴. ویکتوریا اوهانجانیان، نخستین معمار زن..... ۵۹
۲۵. اولین باغچه بان، اولین موسس کلاس آواز..... ۵۹
۲۶. بدرالملوک بامداد، نخستین موسس دبستان مختلط (تولد ۱۲۰۹)..... ۵۹
۲۷. پروین برزین، نخستین باستانشناس و حفار..... ۶۰
۲۸. آریانا برکشلی، نخستین موسیقی درمانگر (تولد ۱۳۳۲)..... ۶۰
۲۹. آدینه بنی مهد رانکوهی، از نخستین قضات زن (تولد ۱۳۲۳)..... ۶۰
۳۰. بیانی ملک زاده، نخستین باستان شناس ۱۲۷۸-۱۲۸۹..... ۶۰
۳۱. فرخ رو پارسا، نخستین وزیر زن قبل از انقلاب ۱۳۵۷-۱۳۰۱..... ۶۱
۳۲. زینب پاشا، نخستین رهبر مبارزه مسلحانه..... ۶۱
۳۳. زهرا (ثریا) پاشنگ، نخستین فعال امداد هوایی (تولد: ۱۳۴۶)..... ۶۱
۳۴. امینه پاکروان، نخستین استاد دانشگاه، ۱۳۲۵-۱۲۶۸..... ۶۱
۳۵. سکینه پری، نخستین جراح (تولد: ۱۲۸۱)..... ۶۲
۳۶. اکرم پوررنگ نیا، اولین مشاور عالی کشور و قاضی نمونه بعد از انقلاب (تولد: ۱۳۳۱)..... ۶۲
۳۷. اشرف پهلوی نخستین نماینده زن ایران در سازمان ملل (تولد: ۱۲۹۸)..... ۶۲
۳۸. عفت تجارتچی، اولین زن خلبان (۱۳۷۸-۱۲۹۶)..... ۶۲
۳۹. هاجر تربیت، نخستین موسس مدرسه در تبریز و از نخستین نمایندگان مجلس (تولد: ۱۲۸۵)..... ۶۳
۴۰. لیلی تریان، نخست..... ۶۳
۴۱. لیلا تقی پور، نخستین گرافیست زن ۱۳۸۰-۱۲۹۹..... ۶۳
۴۲. ایراندخت تیمورتاش..... ۶۳
۴۳. پروین تیموری، نخستین انیماتور..... ۶۴

۴۴. طاهره جوهرچی، اولین زن گردشگر قطب جنوب..... ۶۴
۴۵. مرجان جهانگیری، نخستین جراح زن قلب در اروپا..... ۶۴
۴۶. میمنت چوبک، اولین قاضی و نخستین بازپرس دادسرای عمومی تهران: (۱۳۲۳)..... ۶۴
۴۷. طوسیه حائری مازندرانی، نخستین گوینده رادیو (تولد: ۱۲۹۶)..... ۶۴
۴۸. شهلا حبیبی، اولین زن مشاور رئیس جمهور پس از انقلاب (تولد: ۱۳۲۷)..... ۶۵
۴۹. منصوره حسینی، نخستین سفالگر، ابداع کننده شیوه نو در نقاشی (تولد: ۱۳۱۵)..... ۶۵
۵۰. فریده خلعتبری، اولین ناشر پس از انقلاب (تولد: ۱۳۲۶)..... ۶۵
۵۱. سیمین دانشور، نخستین رمان نویس معاصر ۱۳۹۰-۱۳۰۰..... ۶۵
۵۲. دکتر کحال، نخستین چشم پزشک..... ۶۶
۵۳. صدیقه دولت آبادی، پایه گذار مهد کودک، ۱۳۴۰-۱۲۶۱..... ۶۶
۵۴. مهرانگیز دولتشاهی، اولین سفیر زن (تولد: ۱۲۹۶)..... ۶۶
۵۵. شهلا ریاحی، نخستین کارگردان زن (تولد: ۱۳۰۵)..... ۶۶
۵۶. معصومه سلطان بلاغی، نخستین راننده اتوبوس (تولد: ۱۳۰۵)..... ۶۷
۵۷. معصومه سیحون، نخستین گالری دار زن ۱۳۸۹-۱۳۱۳..... ۶۷
۵۸. فرزانه شریفی، نخستین اورولوژیست (تولد: ۱۳۴۰)..... ۶۷
۵۹. فاخته صبا، نخستین موسس کلاس آواز ۱۳۸۶-۱۳۰۶..... ۶۷
۶۰. زهرا صدراعظم نوری، اولین شهردار زن (تولد: ۱۳۴۱)..... ۶۸
۶۱. ملوک ضرابی، نخستین زن آهنگساز تاریخ معاصر ۱۳۷۸-۱۲۷۱..... ۶۸
۶۲. اعظم طالقانی، نخستین زن نامزد ریاست جمهوری پس از انقلاب (تولد: ۱۳۲۲)..... ۶۸
۶۳. آلتوش طریان، نخستین زن فیزیکدان ۱۳۸۹-۱۲۹۹..... ۶۸
۶۴. زهره عالیپور، نخستین فرماندار زن (تولد: ۱۳۴۴)..... ۶۹
۶۵. شیرین عبادی، اولین ایرانی برنده جایزه صلح نوبل (تولد: ۱۳۲۶)..... ۶۹
۶۶. ژاله علو، نخستین دوبلور زن (تولد: ۱۳۰۶)..... ۶۹
۶۷. مریم (مزین السلطنه) عمید، نخستین نشریه مصور زنان..... ۷۰

مقدمه

در طول تاریخ طولانی تمدنی ایران، جایگاه زنان در عرصه اجتماع و حتی محیط خانواده با فراز و فرودهای متعددی مواجه بوده است.

هرچند به طور کل در جامعه سنتی ایران همواره نوعی روحیه تشویق و یا در بعضی دوره ها اجبار به پنهان باقی ماندن بانوان در اندرونی خانه ها وجود داشته است، اما به هر حال بوده اند زنان موفقی که توانسته اند حصارهای محدودیت را بشکنند و به محیط های اجتماعی راه یابند و در تاریخ ایران نقش های موثری ایفا کنند.

از جمله منابع معتبری که می توان از طریق آن ها تا حدودی با وضعیت زنان و چگونگی حضور آنها در جامعه آشنا شد دو کتاب گرانسنگ ادبی و تاریخی اثر خواجه ابوالفضل بیهقی پدرنثر فارسی و شاهنامه فردوسی سروده جلاله حکیم ابوالقاسم فردوسی است. تعدادی از زنان موفق ایرانی که نام و توصیفشان در شاهنامه فردوسی و تاریخ بیهقی آمده است، که به معرفی آنها می پردازیم.